

JURNAL

PENTRU PERSOANELE ȘTIINȚELOR ȘI NATURALE ȘI ESAKTE, ÎN TOATE CLASELE

Pedigeatș

de

PROFESOR DOCTOR IULIUS BARASH.

N° 19.

(Anul al patrulea)

București

22 Mai, 1859.

Копиреа: Делвиэлъ саѣ потопэлъ.— *Arcteryx Australis* (Kivi) саѣ пасере фъръ арини.— Деспре мърсепи античи.— Космикогисни шcientifice мивѣ.

Делвиэлъ саѣ потопэлъ.

Articolul II.

Дзпе че амѣ трактатѣ ин артиколелъ I, деспре аргументеле физиче каре провезѣ есистенца потопелѣ, вомѣ помени акымѣ диферителе традицини але попеллорѣ каре се рапортъ ла есистенца знѣ делвиэлъ ин тимпериле антеисториче.

1. *Potopul dune scriptura sante.* Скриптура санктъ (библиеа) ворьеште де потонѣ ка д'знѣ катаклизмѣ генералѣ каре а прѣпѣдитѣ тотѣ пѣмѣнтѣлѣ; потопелъ, дзпе библие, а fostѣ о педансѣ дѣмнезеаскѣ пентрѣ чеѣ пѣкѣтомѣ каре аѣ трѣитѣ атенчи. Еатѣ кѣмѣ раконтѣ библиеа (партеа I genesis) ачестѣ евениментѣ. „Дѣмнезеелъ а зисѣ лѣи Noe: фърѣ о кѣтие (корабие) деспрѣмитѣ ин мѣлте камере ши зѣци-’о кѣ пѣ-

кѣрѣ пе дензѣнѣрѣ ши пе дин афарѣ (ка сѣ пѣ интре апѣ аколо). Лѣнѣимеа кѣтиелъ сѣ fie трѣи сѣте кѣтѣри, лѣдѣимеа са чѣнчи-зечѣ ши индѣдѣимеа са трѣи-зечѣ де кѣтѣри, о сѣ аѣвѣ о ферѣастѣрѣ д'знѣ котѣ патратѣ. Еѣ (Дѣмнезеелъ) воѣи с'адѣкѣ знѣ потонѣ пе пѣмѣнтѣ; тѣ (Noe) веѣ интра ин кѣтие тѣ, фечѣиорѣ тѣ, соция та ши фѣи чѣиорѣлорѣ тѣ. Тѣ веѣ адсна кѣте о перѣке де toate ființele виѣ че есѣистѣ пе пѣмѣнтѣ, пасере, патрѣ-пѣде (кѣ патрѣ ниѣиоаре) ши ѣрѣиоаре. Тѣ веѣ фаче провѣзѣишѣ де мѣнкаре пентрѣ тине ши еѣ. Noe а фѣкѣтѣ тотѣ че Дѣмнезеелъ ѣ а ордопатѣ; апоѣ Дѣмнезеелъ а зисѣ иарѣ: „Ieagѣи кѣте меанте перѣкѣ де animale кѣрате саѣ пѣре

(slobodъ de mincare) mi nъmaі kite doъ pereki de animale nekъrate saъ imъzpe (neslobodъ de mincare) mi шеante pereki de nasepi вn шеante zile voiъ face ka съ плоъ ne пъmintъ patrъ-zeci de zile mi patrъ-zeci de nopți.“ Шi Noe a fъkъtъ че Dъmnezeъ и a поръvчitъ mi Noe авса atъnчi шеase sъte de anі. Dъne шеante zile, вn лъna a doa, ла 7 але лъnei, toate izвоареле океанълi s'аъ slobozitъ mi вnketspіle черълi s'аъ deskisъ mi Noe a вntpatъ вn къtiea вmpезvтъ къ familiae лi mi къ toate animale; mi ploiea a vintъ patrъ-zeci zile mi patrъ-zeci nopți mi апеле аъ pidikatъ къtiea (кораbie) neste пъmintъ mi къtiea пъstea neste апеле каре аконері тодi мъvvii че sintъ sъvтъ черъ, ла о вntvдime de vвчi-supe-zече kotspi mi toate вiвдеle вnsъflevite s'аъ nemivitъ mi апеле крескъръ о sъtъ mi vвчi-zeci de zile. вn ачестъ timъ, Dъmnezeъ ш'a adъsъ aminte de Noe mi a skosъ vъtъ vintъ mi апеле s'аъ linivitъ mi izвоареле океанълi mi вnketspіle черълi s'аъ вnkisъ mi ploia a вvchetatъ mi апеле аъ stъstъ dъne о sъtъ mi vвчi-zeci de zile, mi ла a шantea лъvъ ла a шante-supe-zечеa zi, корабia s'a odinitъ (stъtъ) ne mъntеле Ararat mi апеле мердеаъ mi реvinaъ toтъ imъvдindъ-se vвvъ ла а zечеa лъvъ. вn zioa d'vntia, s'a vъzstъ vіpъlъ mъvдilopъ; patrъ-zeci de zile mai ne зpmъ, Noe a deskisъ fercastra кtiei mi a аръkatъ аfаръ коръвъ каре а мepъ sъvрindъ vвvъ kindъ апеле s'a petpaserъ къ toтъ mi Noe slobozindъ поръvба каре, nevъsindъ vnde съ neie vвчiopъ, s'a вntopsъ ла кtie. Dъne шеante zile, Noe a trimis'o din noъ аfаръ mi ea a реvenitъ vвvдъ вn vіokъ о foaie de mъslivъ. Dаръ шеante zile mai ne зpmъ, Noe trivivind'o iarъ аfаръ, ea n'a mai реvenitъ. Ла аnъlъ 601 din vіpsta лi Noe, ла zioa vntia а лъnei, шеante zile dъne чеa dъne зpmъ plekape а поръvbei, пъmintъlъ fs sskatъ mi Noe pidivindъ канакъlъ кtiei, vъzъ къ пъmintъlъ e sskatъ mi ла zioa doъ-zeci mi шеante а лъnei а doa, пъmintъlъ fs senъ mi Dъmnezeъ и а zisъ съ eastъ къ тоатъ familia sa mi къ toate animale. Noe pidikъ vъtъ алтаръ mi а sakpivatъ аколо nasepi mi animale пъpe mi Dъmnezeъ pъsvvindъ odoapea sakpivivivіpіlopъ къ пъчере, а zisъ: Nъmaі voiъ adъче vъtъ делъvіvъ“ mi а datъ benedekvіvде mi поръvчi

лi Noe, съ не мъvвvче sъvдеle animalelopъ, съ не verse sъvдеle oamenvlopъ; Dъmnezeъ а mi fъkъtъ о alianvъ (легъtъpъ) къ oamenv mi dpevntъ semvntъ d'acheastъ легъtъpъ Dъmnezeъ а zisъ: „voiъ пне vъtъ аркъ (кккъръvеs) вn пъopi mi vъzindъlъ, imi voiъ adъче aminte de alianva mea къ toate вiвдеle вnsъflevite ne пъmintъ mi не ле mai voiъ vіvivі!“

Fъkвndъ avtpekvіvде de vдеle espresivvі metaforivche mi alegorivche каре sintъ obvчvsite вn бiвlie ка вn toate лiмbele orientale кeаръ vвvъ вn zioa d'astъzi, о съ авъ vвe-va о istorie а dіvвvіvіvі, sіmпл dаръ sъvlime кeаръ pпiv sіmплivitatea eі. Atіv este вvvedepatъ къ, dъne аcheastъ tradivіvде, notovъlъ epa vъtъ evenementъ vepervіvъ neste toтъ пъmintъ mi epa kaszatъ ne d'o parte pпiv vъpsapea аnелopъ de sssъ (vпiv пъoi imense) ка mi pпiv devordapea океанълi neste kontiventъ.

II. Tradivіvіvіle kaldeenіlopъ desupe dіvвvіvі. Aveste tradivіvіvі kоivvіdъ вn mъate пeккъtъpi къ istoriea dіvвvіvіvі, rakontatъ вn бiвlie. Aleksandpъlъ Polyhistor, vъtъ saniventъ kоivvіatopъ (adъvntopъ) de timъvъlъ лi Sylla вn Roma, а dъnatъ aveste tradivіvіvіvі dъne vіvte monvmentе Kaldeevche каре s'аъ rъsitъ вnkъ вn timъvъlъ лi. Asemenea nomenivite Eusebivus d'vъtъ Abydeni, вnkъ mai antikъ de kіtъ Aleksandpъ, каре а konsъlatъ monvmentеле Medievіvіlopъ mi Asipievіvіlopъ че аъ esivatъ вnkъ atъnчi mi каре а deskpivъ istoriea dіvвvіvіvіvі dъne Kaldeenі. Eatъ че zivе Aleksandpъ Polyhistor вn vпivvіvva аcheasta.

Xisuthrus epa алъ zечелеa peche алъ Kaldeenіlopъ; вn timъvъlъ лi s'a вntimvlatъ dіvвvіvі. Chronos (saturni) і s'a аръtatъ вntp'vntъ vіsъ mi лъ а вntimvntъ ка ла 15 але лъnei Doesivus, oamenvi vorъ nepi din kasza vnti notovъ. вn зpma ачестei, и а поръvчitъ ка съ іea skpievіle каре traktezъ (vopъeskъ) desupe вvчevstъlъ, mizlokъlъ mi sъvпivntъlъ лъkъpъpіlopъ mi але вngpova sъv пъmintъ вn opavъlъ Sorelvi че se avmі mi *Sisparis*; asemenea съ mi fakъ о kоравie pentpъ dіvвvіvі, familia, avivii sъi mi съ meаръ къ dіvsa ne mare. Xisuthrus а askъlatъ, а ppevntъ toate vровivivіvіvіle, а adъnatъ toate animalele patrъ-vede mi nasepіle ne зpmъ а вntpevatъ vnde se meаръ „kъtpe Dъmnezeipe“,

a p̄s̄n̄s̄s̄ Sats̄p̄n̄x̄ mi t̄ō dat̄ a mi dat̄ oamenilor̄ toate felurile de benedekisni. Xisuthrus, d̄ne ce f̄k̄se o koravie larḡ de cinchi stadii mi larḡ de doz̄, a v̄rat̄ acolo sojica, konii, amicii mi toate proviziunile kare, le a p̄eḡtit̄. Pe x̄m̄t̄ a venit̄ del̄v̄ī; dar̄ kind̄ del̄v̄īl̄ a in̄chet̄, Xisuthrus a asv̄rit̄ afar̄ din koravie k̄te-va pastri, kare ins̄, ner̄sind̄ x̄nde s̄ se odineask̄, s'a in̄tops̄ la koravie. D̄ne k̄te-va zile, le a trimis̄ din nōs̄ afar̄ mi pastriile ā p̄venit̄ pline de poroī la p̄cioare; pe x̄m̄t̄ le a trimis̄ pent̄r̄ a treia or̄ mi n'ās̄ mai p̄venit̄. Xisuthrus in̄c̄lerind̄ at̄n̄ci k̄ p̄mint̄l̄ s'a delib̄erat̄ de an̄, a f̄k̄s̄t̄ o gas̄t̄ in koravie mi fiind̄ k̄ v̄z̄e k̄ se afl̄ l̄nḡ x̄n̄ m̄nte, a emit̄ afar̄ k̄ sojica sa, fata mi x̄n̄ v̄s̄lam̄i; eal̄ ak̄m̄s̄ a adorat̄ p̄mint̄s̄ ka o divinitate, a zidit̄ x̄n̄ altar̄, f̄k̄ sak̄rificī pe avest̄ altar̄, pe x̄m̄t̄ a dis̄p̄r̄s̄t̄ mi n̄m̄i a fost̄ vizit̄ pe p̄mint̄, nīci eal̄ nīci cele-lalte trei persoane kare ā emit̄ k̄ d̄ns̄l̄ de la koravie. Acheia kare p̄m̄t̄sese in koravie, v̄z̄ind̄ k̄ n̄ revin̄, 'i a kemat̄ k̄ st̄irare mare, at̄n̄ci x̄n̄ glas̄ le a p̄s̄n̄s̄s̄ k̄ n̄i mai vor̄ p̄v̄da, le a rekomandat̄ pietatea (evlavie) mi ad̄oḡind̄ k̄ ei t̄r̄sse s̄ se in̄top̄k̄ la Babilon̄ sup̄e a des̄ḡona acolo skr̄ip̄ile in̄ḡonate in p̄mint̄, la oram̄l̄ Sis̄paris, sup̄e a le kom̄nika oamenilor̄. As̄zind̄ aveasta, s'ā ad̄xnat̄ din toate p̄r̄ile mi s'a d̄s̄t̄ la Babilon̄. Dar̄ p̄m̄t̄m̄ic̄ele avestei korvii a p̄mas̄ pe m̄nt̄ele K̄r̄k̄ra mi oamenii niomi vizit̄ind̄ avest̄ m̄nt̄e, ic̄ā v̄k̄ȳi d̄n̄ aveast̄ koravii mi le p̄st̄rez̄ ka niute talismane in kontra fel̄ximilor̄ de fermece. D̄ne ce skr̄ip̄ile s'a des̄ḡonat̄ la Sis̄paris, oamenii ā in̄chen̄s̄t̄ s̄ k̄l̄deask̄ oram̄e, ā zidit̄ temple mi ā reparat̄ oram̄l̄ Babilon̄.

Eusebiu in vestit̄l̄ l̄i on̄s̄ (praeparatio evangel.) Vor̄b̄ente m̄at̄ des̄pe aveste tradīisni; ins̄ in avest̄ p̄vit̄, ka mi in tradīisnea citat̄ aīci, se vede o mare asem̄nare k̄ a ceea ce raport̄ biblic̄a in p̄sinḡa dil̄v̄īl̄; de kare east̄ k̄ aveste am̄ndoz̄ tradīisni ā o orīisne kom̄z̄. Volney (in kaptea sa: Recherches sur l'histoire romaine l. 1-er) p̄ t̄inde k̄ Biblic̄a a koniat̄ aveast̄ tradīisne kaldeic̄;

ins̄ e inbedepat̄ k̄ Volney n'are d̄pentate mi k̄ tradīisniile biblic̄e sint̄ mai antice de kit̄ a cele ale kaldeicilor̄; k̄ aveste tradīisni vor̄besk̄ de oram̄e mi de sate, des̄pe kare e vizit̄ k̄ s'a fondat̄ mai pe x̄m̄t̄ d̄ne epoca dil̄v̄ian pomenite in biblic̄e.

3. *Tradīisniile egiptiene mi Siviace.* Egiptienii k̄p̄dās̄ mi ei k̄ o t̄r̄p̄z̄are mare fizik̄ s'a in̄timplat̄ odat̄ pe s̄n̄p̄raf̄a p̄mint̄l̄ mi k̄ aveast̄ t̄r̄p̄z̄are era kazat̄ prin an̄. Platon zice (in Timotheus) k̄ x̄n̄i p̄reoī egiptieni ā p̄s̄n̄s̄s̄ l̄i Solon kare 'i a in̄t̄reat̄ des̄pe antik̄itateea k̄l̄t̄l̄i lor̄, zik̄ind̄ āi aveste k̄v̄inte remarcabile: „D̄ne dif̄erite perioade, D̄m̄nezeal̄ trimite x̄n̄ dil̄v̄ī kare skr̄im̄t̄ f̄aga p̄mint̄l̄; c̄en̄l̄ x̄man̄ a p̄rit̄ in mai m̄alte p̄nd̄pi in dif̄erite mod̄p̄: east̄ pent̄r̄ ce pasa nōt̄ a oamenilor̄ d'ak̄m̄s̄ (adek̄ in tim̄p̄l̄ avestor̄ p̄reoī) n̄ posed̄ nīci x̄n̄ mon̄ment̄ des̄pe tim̄p̄riile t̄rekte, de aceea n'ās̄ nīci o m̄tiinḡ des̄pe tim̄p̄riile t̄rekte.“ D̄ne zis̄al̄ avestor̄ p̄reoī egiptieni, tot̄ in tim̄p̄l̄ dil̄v̄īl̄ s'a in̄timplat̄ mi katastrofa cea mare k̄ k̄f̄ndarea kontinent̄l̄ Atlantik̄ in a k̄r̄sia lok̄ se afl̄ ak̄m̄s̄ Oceanul Atlantik̄. X̄n̄i Arheologii ā zis̄ k̄ Menes, adek̄ cel d'intīi rege din Egipt̄, in al̄ k̄r̄sia tim̄p̄ s'a in̄timplat̄ del̄v̄ī, este o persoan̄ identik̄ k̄ Noe din Biblic̄e. Man̄thon pomeneste k̄ x̄n̄ dil̄v̄ī s'a in̄timplat̄ naintea trad̄cherei in̄skr̄ip̄isnilor̄ l̄i Hermes (o persoan̄ k̄ tot̄al̄ mistik̄ in mitologia egiptian̄), de k̄tre Agathodemon: ins̄ f̄k̄ind̄ o kom̄par̄isne in̄tre aveste datine mi datin̄ele biblic̄e, at̄n̄ci se apat̄ k̄ dil̄v̄īl̄ des̄pe kare vor̄b̄ente Man̄thon, n̄ poate s̄ fie dil̄v̄īl̄ c̄eneral al l̄i Noe, mi prin x̄m̄t̄are dil̄v̄īl̄ l̄i Man̄thon n̄ poate s̄ fie alt̄-cesta de kit̄ o inodagisne mare mi est̄raordinar̄e a Nil̄l̄i. D̄ne x̄n̄i, aveast̄ inodagisne a Nil̄l̄i, era kazat̄ print̄'x̄n̄ k̄ t̄p̄m̄p̄r̄ kare s'a in̄timplat̄ in tim̄p̄l̄ kind̄ regele Bochus domnea la Bubastu; at̄n̄ci ā m̄p̄rit̄ o m̄l̄time mare de oamenii. X̄n̄i skr̄iptor̄i p̄retindeā ka Promoth̄eu a fost̄ x̄n̄ egiptian̄, ḡvernator̄ d'o p̄ovin̄cie egiptik̄; in tim̄p̄l̄ l̄i, tot̄ Egipt̄l̄ s'a nek̄at̄ print̄'x̄n̄ dil̄v̄ī.

Siviacii, ziceā mi ei k̄ s'a in̄timplat̄ odat̄

съ каѣе аколо нѣтримѣнтѣлѣ сеѣ (вермишѣ, insecte ш. ч. л.) Апоі еа н'аре знѣ чоѣкѣ моале, simđitorѣ ка векаѣеле, де аѣеа Natѣра ѣ а консерватѣ орпанѣлѣ мѣросѣлѣ таѣе ка, prin мѣросѣ съ simđѣ еа presenđа аніпалеѣорѣ, каѣе факѣ нѣтримѣнтѣлѣ еі; апоі даѣъ н'арѣ аѣеа еа аѣесте капаче, нѣрѣле саѣе індаѣъ с'арѣ ѣмплеа кѣ пѣ-
mѣнтѣ, сѣнѣндѣ аколо адѣнкѣ шѣ ѣ арѣ фѣ слѣвѣтѣ мѣросѣ; де аѣеа natѣра ѣ а даѣ аѣесте аѣоперѣше не нѣрѣі каѣе, кѣндѣ пасѣреа сапѣ, се пѣнѣ не нѣрѣі шѣ ле ѣіне лѣберѣ, даѣъ кѣндѣ пасѣреа ва

съ шѣе даѣъ еѣе чеѣа пентѣрѣ дѣнса жоѣѣ ѣнде нѣ веде, атѣнѣі deskide капачеле нѣрѣлорѣ шѣ мѣросѣлѣ еі де snionѣ ѣ слѣжешѣ атѣнѣі foapte бѣне. Пѣкаѣѣ пентѣрѣ полѣдѣіле ѣтрѣлорѣ ѣвѣлі-
zate кѣ snionѣі лор н'аѣ капаче не насѣ, кѣѣі ар фѣѣеа mѣнѣнѣ, арѣ мѣросѣ лѣкрѣрѣле каѣе се факѣ кѣарѣ съѣ пѣmѣнтѣ.

Фелѣлѣ траѣлѣі аѣестеі пасѣре е пѣдѣнѣ кѣ-
noskѣтѣ; се гѣсешѣ нѣмаі ѣн Noa-Zelanda, ѣнде шадѣ sinrѣpatѣкѣ ѣн пѣдѣрѣі каѣе аѣ знѣ пѣ-
mѣнтѣ nomoѣosѣ; аѣоло се аѣсѣнде ѣнтѣре арѣорѣ

Насеѣа дѣн Australlia фѣрѣ арѣні (Apteryx Australis.)

гоі, сапѣ гроана ѣн пѣmѣнтѣ кѣ насѣ даѣъ easѣ рарѣ zѣoa шѣ нѣмаі поantea (іарѣ ка знѣ бѣнѣ snionѣ). Індіѣенѣі д'аѣоло о гонесѣкѣ мѣлѣтѣ; кѣѣі penѣле саѣе sѣntѣ foapte кѣѣtate пентѣрѣ ор-
namentele манѣтелеѣорѣ кѣпѣтанѣлорѣ аѣесторѣ понѣлѣ сѣлѣбатѣіѣ. Penѣеле негрѣ-оакеше але лѣі Arterix, sѣntѣ маі stimate ѣн Noa-zelanda де кѣтѣ Ермелѣнѣ ѣн Еѣропа пентѣрѣ манѣтелеѣ prin-
ѣіпѣлорѣ.

Вѣпатѣ дѣне аѣеастѣ пасѣре, се фаче поantea; адеѣъ о гонесѣкѣ ла лѣmѣна фѣклѣілорѣ кѣ кѣпѣі, рѣнѣ кѣрѣѣле копачѣлорѣ шѣ аѣестѣ sromotѣ о

сперѣе таѣе, атѣнѣі ease дѣн кѣлѣкѣшѣлѣ сеѣ шѣ fѣндѣ кѣ нѣ поate съ sѣoare, е prinсѣ. Де шѣ се апѣрѣ бѣне кѣ чоѣкѣлѣ шѣ кѣ пѣѣіоареле гроase, даѣъ ѣн zadарѣ, кѣѣі о пасѣре каѣе н'аре арѣні еѣе ка знѣ понѣлѣ каѣе н'аре presa лѣберѣ шѣ арме: амѣндѣ sѣntѣ fѣнѣе фѣрѣ mѣzлоаче де апѣраре шѣ де скѣпаре.

Гонѣеа аѣестеі пасѣре а фѣкѣт'о foapte рарѣ кеарѣ ѣн patria еі, даѣъ ѣн Mѣзѣрѣле Зооло-
ѣіѣе але Еѣропѣі, Apteryx еѣе ѣна дѣн насеѣіе ѣеле маі раѣе.

Despre măsuri antiçi.

De

A. Treb. Lauriani.

C. 8p mare.)

VII. Minerale Daciei s'aș cultivat în toate timpurile, sânt Aratzpsî, sânt Pomanî, pre timpul înkripsînilor barbarilor, și pre la venirea Țurșilor, prekmș ne sune notarîlș lșî Bela: Et quod in arenis fluviorum aurum colligeretur, et aurum terrae illius optimum esset, et foderetur sal. etc. „În arena rîșilor se călege aurș, și aurș Țerrei ațeleia (Trasilvaniei) este celș mai bunș, și se sap șare, etc.“, zice sionșlș lșî Tăxatș. La anulș 1242 era famoase minerale de la Podna unde Țurșii Țhiserș la 40,000 de lșkrștori de minerale. Nîkolș Romșnșlș arșienîskonșlș de la Sîrîgonîș sune, kș pre timpulș s'ș zîș omș de la Romia aș afiatș o vekatș de aurș kape trînea 1600 florentinî de aurș. La anulș 1591 s'aș afiatș o vekatș de 800 florentinî de aurș, kape o trimise Sîșismândș Batopî donș dșcelș de Toskana. Kșndș Trasilvania aș venitș sânt Țurșia, prodșcea pre anulș la 100 nșnzî de aurș; pînt la încheștșlș sekșlș de akșmș prodșkșșnea s'aș înzeçitș, adekș s'aș sșitș la 1000 nșnzî de aurș pre anulș, și așeasta s'aș îndoitș pînt la anulș 1818, adekș s'aș sșitș la 2000 de nșnzî de aurș pre anulș. Prodșkșșnea arșîntșlș aș mersș mai totș-deasna ka 3 la 2, adekș în anulș în kape s'aș skosș 2 çentenape de aurș, s'aș skosș 3 çentenape de arșîntș; în anulș în kape s'aș skosș 20 çentenape de aurș, s'aș skosș 30 çentenape de arșîntș.

Kîțș aurș și arșîntș se skotea pre anulș pre timpulș Pomanîlorș din minerale Daciei, nș se știe. Berkô zice, kș afarș de aurșlș lșștrșlș, s'arș fi dșssș la Roma, nșmai din minerale Daciei, kște 208 lșbre de aurș pre șpîtmîntș *), kapi arș da pre anulș 10,846 lșbre

romane, săș anșoane la 6280 nșnzî asștrîaçî, va ș zîkș mai bine de treî opî kîțș prodșkș astșzî minerale Trasilvaniei pre anulș. Șș nșnemș kș pre timpurile înkripsînilș barbarilorș, nș s'aș lșkratș ama de bine minerale Daciei, și aș prodșș nșmai a zעהa parte. s'aș kîarș și nșmai a doasesprezeעהa parte din çeșa çe prodșעה pre timpulș Pomanîlorș, dșnt esșerșîșnea lșî Berkô, și supre a façilita kalkșlșlș, șș lștmș nșmai kște 540 nșnzî de aurș pre anulș, de pre timpulș Aratzpsîlorș pînt la anulș 1847, avem în kșps de 2350 anulî 1,269,000 nșnzî de aurș, saș 203,040,000 florentinî de aurș, kapi daș 913,680,000 florentinî de arșîntș: eapș în arșîntș dșnt raportșlș de 3 la 2. aș prodșșș o kantitate de 91,368,000 florentinî de arșîntș; impuzatș la 1005,048,000 saș potsndș 1,000,000 florentinî de arșîntș, nșmai în aurș și arșîntș, afarș de arșmș, șpș, șare și alte prodșkște minerale. — Çe s'aș lșkșș din aurșlș și arșîntșlș așeșta? Kșçî de vșnt șeamș nîmine nș l'aș mșkșkăș. S'aș pșșnșdîțș npește faça pșmșntșlș, saș noate kș s'aș întopșș eapșșî în pșmșntș

Dakș Dacia n'arș fi avșș komerșîș kș çele-lalte țerșî și țerșî ale lșmîi, atșnçî raportșlș aurșlș kștrș arșîntș arș fi fostș ka 2 la 3, adekș pentrș 2 nșnzî de aurș s'arș fi datș nșmai 3 nșnzî de arșîntș, însș așeșta nș șș. Aurșlș celș mșlș alș Daciei s'aș nșșș în ekșîlșbrîș kș arșîntșlș lșmîi, și de açi s'aș pșkșkșș raportșlș 1: 10, de pre timpurile çele mai vekî pînt în sekșlș XV dșnt Xristosș, atșnçî aș încheștș și în Dacia a se sșî la 1: 11, și în sekșlș XVI la 1: 12, în alș XVII la 1: 13, în alș XVIII la 1: 14, și în alș XIX la 1: 15, kșmș vedemș kș șș și în zîșa de astșzî. Kassa este kș de atșnçî înkșoaçe komerșîșlș între Dacia și çele-lalte țerșî ale Eșpșneî și Asiei este mai mare, și kș dșnt çe s'aș adșssș din Amerika atșta arșîntș (pînt la

*) Est, qui scripuit ex solis Dacis Aurariis, praeter lustrale aurum, aenario hebdomadatim binos centenarios cum acto lioris auri intulisse. Berkô Transs. Tomo I. lib. I. cap 1. § 8. Dim. la ora 6, d. a la ora 4, seapa la ora 10.

anul 1847, de 50 de ori mai mult de cât (aspă) în Europa, în cât în celelate țări de mult se scrisse rapoartă la gradul acesta, metalele Daciei încă aș trebuită că încheiaș încheiaș să se pregăteze dăru dărușă.

D.

I. Dăru moartea lui Markus Aurelius în-
chena a se încerca moneta, mai ales ar-
dintă care se alteră foarte în bani fabricați
de imperatori ce zărau dăru dărușă. Înș
aspă totă Serbia de norș. Toate komitele
se făcea în aspă, stipendiile militarilor și sa-
lariele dregătorilor să păsănda în aspă,
kontribuziunea se păsănda în aspă. Antoninș
Elagabalș prin unș kapitul de estravaganș
bă monete de aspă de câte doi, trei, patru, și zece
denari de aspă, ba chiar și de unș libru, și
de două libru de aspă, prekmă ne sună Lam-
pidiș. Alexandru Severș revăru aceste mo-
nete și bă solzi (denarius solidos), și dărușă
șă (semisses), și treime (tremisses), și p-
trime (quartarios), voinșă că dăru ce pedăsesse
treisă de la 10 denari de aspă la 1, apoi
la $\frac{1}{2}$, și pre zăru la $\frac{1}{3}$, șă pedăru la $\frac{1}{4}$
parte de denariș; înș nă fi prin păsăru aș
mai pedăru, de aceea revăru păsăru, și lăruș
în kăruș nă mai solzi și tremissile.

istorii ce i veș nă ne sună că Antoninș
Elagabalș ar fi mai avșă imitatori în fabri-
carea denarilor multimilicai, înș tesărușă
care lăș aflăș istorii Romăni în Silvania la
sărușă Măgura lăruș Șemleș, la anul 1797,
și care apoi s'ă dărușă la Buda, și de acolo
la Viena, ne dă dokumente învederate, că lăș
imitat mai mult imperatori. Unș dintre nămăi
de aspă aflăș în Silvania, de la imperatorilă
Massimianș, țăru 6 florentini de aspă, alșă
totă de la Konstantinș țăru 15 florentini de aspă;
șă de la Konstantinș țăru 8, șă de la
Konstantinș țăru 74, alșă 12 $\frac{1}{4}$ și carșă
alșă 5 $\frac{3}{4}$; șă de la Valentinianș țăru 10,
șă de la Valente țăru 118 $\frac{1}{2}$ florentini de
aspă, alșă totă de la dărușă 63, și carșă
alșă 62, apoi mai miș, șă de 20, alșă
de 15, și alșă de 14, și șă de 8 $\frac{1}{2}$ flo-
rentini de aspă, și de la Gradianș șă de 17

florentini de aspă. Acestă imperatorilă din zăru
aș domnișă între anii Romei 1128—1136, șă
de la Xr. 375—383, prin zăru pre timșă
kăndă aș venită Xăni. De aici se vede kăruș
că Dacia dăru rekănerarea ei sună Konstantinș
păru la venirea Xănilor aș sărușă sună
gărușă imperatorilor Romăni; poate că a-
tăru și Romăni avșă ș'ă înronată tesărușă
de teama barbarilor și apoi aș perită, și aș
aș remasă înronată păru kăndă s'ă deskon-
pită prin o întâmplare dăru 1420 de ani. Kăru
atari tesăru n'orș fi mai zărușă în păsărușă!
Așă zăru istoria Romănilor askărușă, șărușă
în metale și în nietri!

II. Dioklețianș păsă carșă în ordine
moneta, și bă solzi de aspă și denari de
ardintă kărușă. Păru pre timșă acesta să
păsăru aspă și ardintă; rapoartă unș
kărușă alșă remasă totă ca 1: 12, înș kărușă
aramă și kărușă băcate kărușă țăru, aramă și
băcatele se estiniră, șă mai bine să zărușă
aspă și ardintă se trăsăru din kărușă, șă
se păsărușăru din Italia, unde lărușă akă-
mărușă, prete toată țăru. — De aici înainte
închena să figărușă păsărușă nămele de soldă
(solidus) pentru moneta de aspă, de la care aș
remasă nămele de soldă, fiindă că militarilă
kărușă unș soldă pre lărușă, și 12 solzi pre
anșă, dărușă stipendiis. — Konstantinș ameșă sol-
dărușă la 4 skrintăru de aspă șă la $\frac{1}{72}$ parte
de libru, ba să zăru fabrică 72 solzi din unș
libru de aspă.

Akărușă avemă afară de skrintăru, kari se
bărușă la închenaș, trei șăru de monete ro-
mane de aspă: Penșăkanii de aspă, 40 din unș
libru; Domigianilă de aspă, 45 din unș libru; și
solzi șă Konstantinilă de aspă, 72 din unș libru
de aspă. Acestă din zăru remasă în viroare
păru la kărușă Konstantinopolilă. Kăndă în-
chenaș pre la anul 1252 a se bate monete
de aspă la Florenșă, se fărușă 96 florentini
de aspă din unș libru romanș. Galvinilă mo-
dernilă sună că foarte puțină mai mari de câtă
florentinilă de aspă (adekă vinșă 93 pre unș li-
bru romanș), și de aceea noi nătemă pentru
kărușă mari să lărușă de identici kărușă floren-
tinilă de aspă, prekmă amă și fărușă părușă aici.
Prin zărușă 3 solzi șă Konstantinilă de aspă

fakš 4 florentini de asră; saš znš Konstantinš de asră are 4 skiutale saš 12 lăniņi saš 24 siliquae; earp znš florentinš de asră are nšmaī 3 skriptale, saš 9 lăniņi, saš 18 siliquae de asră. Dakz akzmš in Aestria nentpš 1 florentinš de asră se daš 4 1/2 flopingi de arpiņtš, apoī nentpš 1 Konstantinš de asră viņš 6 fl. de arpi.

III. Konstantinš inpropdsse znš kompnitš noš nentpš solzi: 1 soldš face 12 milliarenis saš 24 siliquae saš *κερατια*; prin žrmarē 1 milliarenis face 2 siliquae saš *κερατια*. Ačeste pėrpi de soldš se nšmera in arpiņtš. Darp fiindš kš ršporčlāš asrālāi kštrp arpiņtš inčens a se skimba, maī alessš prin imždinarea asrālāi, de ačeea spre činepea sistemei de a komuštā, trebvi sš se skimbe neinčetatš mšprimea monelopš de arpiņtš kapi se da nentpš znš milliarpesš mi nentpš 1 keratš. Arpiņtālš se nšse in raportš kštrp aramš ka 1: 10; mi pemase ama pēnš la kšderepea Konstantinopolii; assemine se nšse in raportš kštrp vskate; darp asrālš imždināndš-se se skšmni totš maī tare. Inkš pre timnālš lāi Konstantinš nentpš znš lābrp de asră se čerepe nšmaī 12 lābre de arpiņtš, mi prin žrmarē se da 6 solzi nentpš znš lābrp de arpiņtš. Pre timnālš lāi Teodosiš mi avš filiopš lāi, Arkadiš mi Onopiš, se skšmni asrālš mi maī tare, mi se dedepš nšmaī 5 solzi nentpš znš lābrp de arpiņtš *), prin žrmarē ršporčlāš inpre ačeste dōše metalle se mšri ka 1: 15. Sšnš Teodosiš II se dedepš kiarpš nšmaī 4 solzi nentpš znš lābrp de arpiņtš **),

mi aša ršporčlāš se fčkš 1: 18. Arama, vskatele mi toate artikulele se estinirp komparate kš asrālš, saš sš žičemš maī bine, asrālš prin rapitatepe sa se sšī la znš predš pres'ē mšsērpš. Aša de skšmniš n'aš maī fostš in Itālia de pre timnālš lāi Annivale. Teodosiš defiče prin o leče de la annālš Xp. 396, ka nentpš 1 soldatš sš se dea 25 lābre de aramš *). Prin žrmarē nentpš 1 lābrp de asră, 1800 lābre de aramš. Pre timnālš lāi Išliš Česare nentpš znš lābrp de asră abia se da 600 lābre de aramš, semnš kš asrālš pre timnālš lāi Teodosiš II epa de treī opī maī rapš de kšš pre timnālš lāi Išliš Česare. Valentinianš III in annālš Xp. 445 prečsehte annona znš militariš la 4 solzi, mi defiče prečlāš soldālāi la 40 mozi de grpš, la 270 lābre de karne, mi la 200 mestape de vinš **). Prin žrmarē nentpš znš lābrp de asră nšteaī pre timnālš lāi Valentinianš III sš kšmneri 2880 mozi saš 960 pštrpntape de grpš, kšndš pre timnālš lāi Išliš Česare abia nšteaī sš kšmneri 1000 mozi saš 333 pštrpntape de grpš. Darp pre timnālš lāi Išliš Česare epa maī mšlate vskate de kšš pre timnālš lāi Valentinianš III; dečī nš vskatele se estinirp, čī asrālš se skšmni, mi se skšmni inpreištš, nentpš kš s'aš fčkātš de treī opī maī rapš.

*) Iubemus ut pro argenti summa, quam quis thesauris fuerit illaturus, ferendi auri accipiat facultatem, ita ut pro singulis libris argenti quinos solidos inferat. Arcad. et Hon. (393). Cod. Theod. lib. XIII. tit. 2. lege 1.
 **) Pro singulis libris argenti, quas Primipilares viris spectabilibus Ducibus sportulae gratia praestant, quaterni solidi praebeantur. Honor. et Theod. (422). Cod. Theod. lib. VIII. tit. 4. lege 27.

*) Aeris pretia, quae a provincialibus postulantur, ita exigi volumus, ut pro viginti quinque libris aeris solidus a possessore reddatur. (496), Cop. Theod. lib. XI. tit. 21. lege 2.
 **) Unius annonae edaeratio quatuor per annum solidis aestimetur . . . iubemus ferri tpitici ad singulos solidos Italicos modia (sic) quadraginta, et carnes pondus CCLXX, vini sextaria (sic) Italicos ducentos. Theod. et Valent. (445). Legum novellarum lib. D. Theodosii A. tit. 23, de tributis fiscalibus et de sacro auditorio.

Komunikacijni šcientifike miči.

Observacijni le meteoroložiče la Bskreputi de la 16—22 Maiš.

Temperatšpa dšnš termometpš lāi Reaumure, in žmērpš.	Dim. la ora 6, d. a. la ora 4, seapa la ora 10.			Dim. la ora 6, d. a. la ora 4, seapa la ora 10.			
	Dim. la ora 6,	d. a. la ora 4,	seapa la ora 10.	Dim. la ora 6,	d. a. la ora 4,	seapa la ora 10.	
La 16	11,3	19	13	La 21	15	25	18
La 17	12	19	15	La 22	15	22	17,8
La 18	14	20,8	15	Temperatšpa	14	20,8	14,8
La 19	15	19	15	de mizlok			
La 20	13,8	22	15	Barometpš a vapiatš inpre	326 mi	327	liniņ
				de Parisš.			
				Niči o zi de ploae.			

Tiprištš in Tinografia Kolecijlāi Sf. Sava.